

УДК 378.016:811.161.2'243]:378.147.091.33-021.464
DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/64-2-54>

Ольга ФЕДЬКО,
orcid.org/0000-0002-2993-9471
кандидат філологічних наук,
старший викладач кафедри культурології та українознавства
Запорізького державного медико-фармацевтичного університету
(Запоріжжя, Україна) fedko_olga@ukr.net

ВИКОРИСТАННЯ ПЛАТФОРМИ MEMRISE ДЛЯ ОРГАНІЗАЦІЇ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З ДИСЦИПЛІНИ «УКРАЇНСЬКА МОВА ЯК ІНОЗЕМНА»

Організація самостійної роботи студентів в умовах інформаційного суспільства та стрімкого технологічного прогресу має особливе значення для підготовки спеціаліста, здатного до постійного самонавчання та підвищення кваліфікації. Спираючись на студії О. Гречановської, І. Іванової, Н. Кравець, Т. Полонської, Л. Тютті, Л. Черчатої та інших педагогів, окреслено специфіку самостійної роботи як складника навчальної діяльності у сучасних ЗВО, підкреслено необхідність залучення інноваційних та ігрових технологій навчання. Мета статті – визначити особливості навчальної платформи Memrise та її потенціал для організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Українська мова як іноземна».

Платформа Memrise містить більше 70 розроблених курсів з української мови як іноземної, призначених для англомовного контингенту. Завдання орієнтовані передусім на вивчення нових слів, об'єднаних у рівні за тематичним принципом (“Essential Ukrainian Words & Phrases (A1/A2)”, “Colloquial Ukrainian”, “Duolingo” Vocabulary Course (updated)”) або за поширеністю і частотністю вживання (“Ukrainian ~20k Words Ordered by Frequency”, “1. Ukrainian: Nouns I”, “Ukrainian Top 1000 Words [+Audio]”). Основними видами завдань є вибір відповіді у тестовій формі, укладання слова або фрази з фрагментів, введення відповіді на клавіатурі. Викладач може рекомендувати студентам окремі рівні чи цілі курси, які відповідають програмі вивчення дисципліни, або ж завдяки зручному інтерфейсу розробляти власні, адаптовані до потреб конкретної аудиторії. Граматичний аспект вивчення української мови як іноземної представлений фрагментарно, потребує подальшої розробки, однак можна адаптувати вправи на словозміну до інтерфейсу платформи Memrise і використовувати її для закріплення граматичних тем. Платформа Memrise забезпечує можливість додавання аудіо та відеоматеріалу, що сприяє вдосконаленню фонетичної компетентності.

Залучення навчальної платформи типу Memrise до організації самостійної роботи студентів з курсу «Українська мова як іноземна» забезпечить закріплення матеріалу у довготривалій пам'яті завдяки циклічності та повторюваності завдань, а ігрова форма посилить мотивацію та інтерес до навчання.

Ключові слова: самостійна робота, навчальна платформа, гейміфікація, інноваційна технологія, ігрова технологія навчання, комунікативна компетентність.

Olha FEDKO,
orcid.org/0000-0002-2993-9471
Candidate of Philological Sciences,
Senior Lecturer at the Cultural and Ukrainian Studies Department
Zaporizhzhya State Medical and Pharmaceutical University
(Zaporizhzhya, Ukraine) fedko_olga@ukr.net

THE USE OF THE PLATFORM MEMRISE FOR ORGANIZING STUDENTS' INDEPENDENT WORK OF THE DISCIPLINE “UKRAINIAN AS A FOREIGN LANGUAGE”

The organization of students' independent work in the conditions of the information society and rapid technological progress is of particular importance for the training of a specialist capable of continuous self-study and professional development. Based on the studios of O. Grechanovska, I. Ivanova, N. Kravets, T. Polonska, L. Tyupta, L. Cherchata and others pedagogs, the specifics of independent work as a component of educational activity in modern higher education institutions are outlined, the need to involve innovative and game learning technologies is emphasized. The purpose of the article is to determine the features of the Memrise educational platform and its potential for organizing the students' independent work in the course “Ukrainian as a foreign language”.

The Memrise platform contains more than 70 developed courses on Ukrainian as a foreign language, intended for the English-speaking students. Tasks are primarily focused on learning new words, grouped into levels by thematic principle (“Essential Ukrainian Words & Phrases (A1/A2)”, “Colloquial Ukrainian”, “Duolingo» Vocabulary Course

(updated)”) or by prevalence and frequency usage (“Ukrainian ~20k Words Ordered by Frequency”, “1. Ukrainian: Nouns I”, “Ukrainian Top 1000 Words [+Audio]”). The main types of tasks are choosing an answer in the test form, putting together a word or phrase from fragments, entering the answer on the keyboard. Teachers can recommend individual levels or entire courses to students that correspond to the study program of the discipline, or, thanks to the convenient interface, develop their own courses, adapted to the needs of a specific audience. The grammatical aspect of studying the Ukrainian as a foreign language is presented in a fragmented way, it needs further development, but it is possible to adapt word change exercises to the interface of the Memrise platform and use it to consolidate grammatical topics. The Memrise platform provides the possibility of adding audio and video material, which contributes to the improvement of phonetic competence.

The use of an educational platform such as Memrise in the organization of students' independent work in the course “Ukrainian as a foreign language” will ensure that the material is fixed in the long-term memory thanks to the cyclical and repetitive nature of the tasks, and the game form will increase motivation and interest in learning.

Key words: independent work, educational platform, gamification, innovative technology, game-based learning technology, communicative competence.

Постановка проблеми. Самостійна робота студентів як елемент здобуття вищої освіти має велике значення не лише через передбачене на цей вид роботи навантаження (кількість годин і обсяг матеріалу), а й через формування нового типу спеціаліста, який має здійснювати професійну діяльність в умовах інформаційного простору. Стрімкий технологічний прогрес стимулює розвиток різноманітних галузей науки, а компетентний працівник повинен бути ознайомлений з новими відкриттями та постійно підвищувати кваліфікацію. Така безупинна робота над собою можлива лише за умови сформованих навичок та звички до самонавчання. «Новочасні тенденції освітнього розвитку визначають самостійну роботу студентів пріоритетом педагогічного процесу, дійовим інструментом модернізації вітчизняної професійної підготовки компетентного, активного, мобільного, самостійного, висококваліфікованого й конкурентоспроможного фахівця, який уміє знаходити корисну інформацію і застосовувати її у професійній діяльності» (Черчата, 2014: 311), – зазначає Л. Черчата. «Гейміфікація» навчального процесу є неминучим наслідком перенасичення життя сучасної молоді електронними гаджетами, великими обсягами інформації та зниження концентрації й неприйняття традиційних форм і методів навчання.

Аналіз досліджень. Л. Виготський, П. Гальперін, І. Зязюн, В. Кудін, Н. Морзе, Є. Полат, С. Яшанова вважають формування навичок самостійної роботи та інформаційної культури важливим елементом підготовки майбутнього спеціаліста. Специфіці самостійної роботи та її видам присвячені праці таких вчених, як С. Архангельський, А. Бобко, С. Величко, О. Горбатюк, Л. Грицюк, О. Гурська, Л. Зоріна, І. Іванова, Р. Нізамов, П. Підласистий, Н. Сагіна, М. Сірук, Л. Тюптя та Л. Черчата. О. Горбатюк та А. Коробченко наголошують на особливій ролі мотивації в організації самостійної роботи студентів, а Л. Грицюк,

О. Гурська, А. Коробченко та М. Сірук визначають критерії та умови ефективності цього виду навчальної діяльності.

Поняття «самостійна робота» студентів ВНЗ охоплює як закріплення навчального матеріалу, так і набуття нових знань та умінь, причому функції викладача – надання відповідного навчально-методичного забезпечення, постановка завдання, керівництво його виконанням, контроль (постійний чи/та підсумковий). Л. Тюптя та І. Іванова вказують на вагомі чинники належного рівня організації самостійної пізнавальної діяльності студентів: наявність розробленої технології, формування мотивації до самонавчання, використання системи психолого-педагогічних стимулів, комплексне використання сучасних технічних засобів та можливостей Інтернету (Тюптя, 2009: 65).

Впровадження інноваційних та ігрових технологій навчання привертало увагу численних спеціалістів (Л. Варзацької, І. Вачкова, А. Вербицького, Л. Вишнякової, С. Гідровича, Н. Головка, О. Жукової, В. Комарова, Ю. Кравченка, Є. Литвиненко, М. Марко, І. Носаченко, В. Петрук, Т. Полонської, В. Рибальського, І. Романюк, Г. Топчій, Г. Щукіної та ін.). Т. Полонська визначає ігрову технологію як «системний засіб організації навчання, спрямований на оптимальну побудову освітнього процесу та реалізацію його завдань. Він (засіб) заснований на особистісно орієнтованому та діяльнісному підходах, що забезпечує школяреві позицію суб'єкта власного учіння, інтенсифікацію пізнавальної діяльності, генералізацію знань і вмінь учнів з метою їх використання в нестандартних умовах» (Полонська, 2018: 319). Застосування ігрових навчальних платформ для організації самостійної роботи студентів здійснюється з дотриманням принципів активності, динамічності, індивідуальності, цілеспрямованості, самостійності, результативності, змагання, зацікавленості та емоційності.

Про доречність залучення ігрової діяльності до навчального процесу свідчить її поліфункціональність, Н. Кравець зокрема серед основних функцій називає «спонукальну (викликає інтерес у студентів); комунікабельну (засвоєння елементів культури спілкування майбутніх спеціалістів); самореалізації (кожен учасник гри реалізує свої можливості); розвивальну (розвиток уваги, волі та інших психічних якостей); розважальну (отримання задоволення); діагностичну (виявлення відхилень у знаннях, уміннях та навичках, поведінці); корекційну (внесення позитивних змін у структуру особистості майбутніх фахівців)» (Кравець, 2017: 130).

Вивчення курсу «Українська мова як іноземна» передбачає значну частку самостійної роботи: на 1 курсі – 100 год., на 2 курсі – 125 год., на 3 курсі – 60 год. У зв'язку з необхідністю організувати самостійну роботу на належному рівні, посилити зацікавленість студентів у процесі навчання та врахувати пізнавально-психологічні особливості сучасної молоді, для якої гаджети є основним засобом спілкування, навчання і навіть розваг, постає необхідність залучати інтерактивні платформи. **Мета статті** – окреслити потенціал використання навчальної платформи Memrise для організації самостійної роботи студентів з курсу «Українська мова як іноземна».

Виклад основного матеріалу. Розвиток технологій значно збагатив методичний інструментарій, зокрема й при викладанні іноземних мов. Інтерактивні платформи (Duolingo, Quizlet, Kahoot) при вивченні іноземних мов використовуються передусім для засвоєння лексики. Їхньою перевагою є циклічність і повторюваність матеріалу, що дозволяє закріпити його у довготривалій пам'яті. Важливо відзначити, що при організації самостійної роботи студентів на навчальних платформах участь викладача не є обов'язковою: хоча він може відстежувати прогрес студентів, вони також мають доступ до статистики і ознайомлені з відсотковим показником засвоєних знань з курсу.

На платформі Memrise близько 70 курсів з української мови (<https://app.memrise.com/courses/>

english/ukrainian/), переважно для засвоєння лексики, хоча порушуються окремі граматичні теми. Конфігурація платформи доволі проста: викладач і студенти можуть безкоштовно зареєструватися (за допомогою акаунту Google або Facebook) і обрати курс за назвою (або посиланням). Платформа Memrise має зручний інтерфейс як для учня, так і для викладача, який легко може сам розробляти курси та їхні рівні відповідно до свого тематичного плану.

На платформі Memrise учень сам може обрати «ціль на день» тобто кількість нових слів, які будуть додаватися до гри. Беззаперечною перевагою є різноплановість завдань: після ознайомлення з новим словом спочатку необхідно обирати відповідний переклад (відповідно до написаного слова або аудіоконтенту за його наявності), потім укласти слово з наявних літер (або фразу з частин), а на останньому етапі самостійно вписати слово (фразу), що забезпечує також засвоєння орфографічних норм. Наявна опція швидкого повторення пройденого матеріалу та можливість пропрацювати окремі слова, у яких було допущено помилки. Використання ігрових технологій також сприяє підвищенню інтересу студентів, мотивує та викликає азарт завдяки розробленій системі рейтингу та набору балів.

Комунікативна компетентність (кінцева мета вивчення будь-якої мови) може бути опанована лише на базі фонетичної, лексичної та граматичної. Навчальні платформи типу Memrise орієнтовані передусім на засвоєння лексики. На початковому етапі студенти засвоюють слова за допомогою перекладу та ілюстрацій (для вдосконалення фонетичної компетентності необхідно додати аудіофайл до кожного слова/поняття, що вивчається), на більш просунутих рівнях замість перекладу варто подавати дефініцію або синонімічний ряд.

Великий словниковий запас – запорука багатого та красивого мовлення, тож використання цієї платформи стає у пригоді при організації самостійної роботи студентів, коли необхідно переконатися, що вони присвятять вивченню слів достатню кількість часу.

4 Medical instruments (Ukrainian)				Show/Hide	Preview	Duplicate	Delete
Test on Ukrainian, prompt with English.				Advanced ▾			
Ukrainian	English	images	audio				
капсула	capsule	Upload 1 image ▾	Upload Record 1 file ▾				
інвалідний візок	wheelchair	Upload 1 image ▾	Upload Record 1 file ▾				
крапельниця	dropper	Upload 1 image ▾	Upload Record 1 file ▾				

Платформа Memrise має однак певні обмеження при вдосконаленні таких компетентностей, як аудіювання та робота з текстом, однак є можливість забезпечити роботу із контекстом.

Розробивши відповідну систему завдань, викладач може забезпечити самостійну роботу студентів і з граматичних тем. Ефективним буде відпрацювання вживання необхідних граматичних форм у конкретних конструкціях, тобто засвоєння узгодження і керування в українській мові. Урок може бути присвячений, наприклад, одному відмінку, або навпаки – системі відмінкових закінчень одного слова (в однині та/або множині). Замість перекладу слова подаємо конкретний контекст, який визначає правильну відмінкову форму, яку необхідно вписати (вибрати). Приклад завдань для повторення парадигми слова «лікар»:

лікарі	1. Вірного друга і рятівника знайдеш у ... (doctor)
лікарів	2. Всі поважають і шанують... (doctors)
лікар	3. Для одужання хворому потрібен лише... (doctor)
лікарів	4. Допомогати людям – обов'язок ... (doctors)
лікарю	5. Дякую вам, ... (doctor)
лікарів	6. Здоров'я нації у руках ... (doctors)
лікарям	7. Люди повністю довіряють ... (doctors)
лікарями	8. Наш університет пишається ... (doctors)
лікарю	9. Пацієнта вдалося врятувати лише завдяки... (doctor)
лікарях	10. Секрет здоров'я людей полягає у ... (doctors)
лікарі	11. Цілителі не лише тіла, а й душі людини – ... (doctors)
лікаря	12. Я особисто знаю ... (doctor)
лікарем	13. Я мрію стати... (doctor)

Додавши у дужках англійський відповідник необхідного слова, можна не лише уникнути двозначності у завданні, але й ускладнити завдання, наприклад, прикметником або займенником, який необхідно буде перекласти, узгодити і вписати разом з іменником.

Наповнення уроків і курсів залежить передусім від цілей і можливостей розробника. Одним з найбільш розроблених курсів для вивчення української мови на платформі Memrise є «Ukrainian ~20k Words Ordered by Frequency», у якому 19957 лексем дібраних за частотністю вживання (величезна база слів поділена на 20 рівнів, наявна базова граматична характеристика, однак немає аудіосупроводу) та «1. Ukrainian: Nouns I» (1726 іменників). Курс «Ukrainian Top 1000 Words [+Audio]» містить 50 рівнів, у кожному з яких по 20 слів з аудіо та коротким граматич-

ним коментарем (частина мови, вид для дієслів, рід для іменників тощо), «Ukrainian from scratch [+Audio]» містить 872 слова з частковим аудіосупроводом. Рівні можуть бути організовані за певними лексичними/граматичними принципами, що дозволяє учням обирати цікаву та потрібну їм тему, зокрема у курсі «Essential Ukrainian Words & Phrases (A1/A2)» («Хобі», «Напої», «Дієслова доконаного виду» та ще 44 рівні), «Colloquial Ukrainian» (7 тематичних рівнів, усього 815 слів) та «“Duolingo” Vocabulary Course (updated)» («Родина», «Їжа», «Теперішній час» тощо), однак контент останнього ще не повністю викладений. Деякі курси розробляються відповідно до певного навчального матеріалу, наприклад 52 рівні «Ukrainian Lessons Podcast Vocabulary» створені як допоміжний ресурс до відеоуроків.

Окрім комплексних курсів, варто відзначити наявність вузькоспрямованих: на вивчення алфавіту (наприклад, «1.Ukrainian alphabet [AUDIO]», «Ukrainian Alphabet (audio from ukrainellessons.com)»), окремих груп лексики («Ukrainian Colors», «Months of the Year – Ukrainian», «Days of The Week – Ukrainian», «Numbers – Ukrainian») або граматичних категорій («Ukrainian verbs to eat, to like/love, and to drink»). Спеціалізований курс «Ukrainian for medical students» на цьому етапі розробки містить лише 90 слів, поділені на рівні відповідно до тематичних груп «Body parts», «Specialists», «Diseases», «Medical instruments», «Systems of organs». Курс «Survival Kit – Ukrainian» спрямований передусім для підготовки туристів до відпочинку в Україні і містить базові 69 лексем серед яких етикетні фрази та набір слів для екстрених ситуацій.

Викладач може порекомендувати студентам відповідно до календарно-тематичного плану конкретний курс (з наявних чи розроблений власноруч) або окремі рівні та відстежувати їхній прогрес.

Успішності самостійної роботи студентів при використанні ігрових навчальних платформ сприяють такі фактори:

- Використання системного підходу: розробляючи курс, викладач визначає послідовність тем, а постійні завдання на повторення сприяють систематизації та закріпленню матеріалу;
- Уважність: наявність завдань на швидкість та тестів сприяє розвитку уважності та швидкості реакції, що також є частиною підготовки до підсумкового тестового контролю;
- Мотивація: ігровий формат, розгалужена система нагород та рейтинг викликають азарт, посилюючи емоційний складник навчання та заохочуючи до роботи;

• Регулярність: відзначаючи прогрес учня та кількість днів безперервної роботи, навчальна платформа понукає присвятити курсу хоча б мінімальну кількість часу щодня, що є запорукою закріплення матеріалу у довготривалій пам'яті;

• Поступове формування звички здійснювати самонавчання індивідуально: пройшовши курс на вимогу викладача і звикнувши до такого формату роботи, студент з більшою імовірністю почне працювати з іншим курсом з власної ініціативи, сформує звичку до самовдосконалення, не обмеженого програмою і терміном навчання у ВНЗ.

Висновки. Завдяки вже розробленим курсам та зручному інтерфейсу навчальна платформа Memrise може бути застосована для організації самостійної роботи студентів з дисципліни «Українська мова як іноземна». Викладач може

запропонувати студентам конкретні курси (або їх рівні) відповідно до тематичного плану занять. Основними видами завдань є множинний вибір відповіді, укладання слова або фрази з фрагментів, введення відповіді на клавіатурі. До завдань можуть бути залучені аудіофайли (як у відповідях, так і у запитаннях) та відеоконтент. Матеріали курсів з української мови на навчальній платформі Memrise містять переважно завдання для вивчення і закріплення лексики. Варто відзначити поодинокі рівні, у яких порушуються граматичні теми, однак база таких завдань потребує подальшої розробки. Залучення ігрових платформ типу Memrise дозволить модернізувати навчальний процес, врахувати психологічні особливості сучасної молоді та покращити організацію самостійної роботи студентів з вивчення української мови як іноземної.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Кравець Н., Гречановська О. Ігрові технології навчання як одна з інноваційних форм навчально-виховного процесу ВНЗ. *Матеріали XLVI науково-технічної конференції підрозділів Вінницького національного технічного університету (НТКП ВНТУ – 2017), 15-24 березня 2017 р.* Вінниця : ВНТУ, 2017. Т. 1. С. 128–32.
2. Полонська Т. Сутність ігрових технологій у навчанні іноземних мов учнів початкової школи на компетентнісних засадах. *Проблеми сучасного підручника: зб. наук. праць.* Київ, 2018. Вип. 20. С. 317–326.
3. Тюптя Л., Іванова І. Самостійна робота студентів в умовах інформаційного навчального середовища. *Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами.* 2009. № 6 (8). С. 54–66.
4. Черчата Л. Методичні аспекти організації самостійної роботи студентів немовних факультетів з іноземної мови. *Витоки педагогічної майстерності.* 2014. Випуск 14. С. 311–317.

REFERENCES

1. Kravets N., Hrechanovska O. (2017) Ihrovi tekhnolohii navchannia yak odna z innovatsiinykh form navchalno-vykhovnoho protsesu VNZ [Game learning technologies as one of the innovative forms of educational process of universities]. *Materialy XLVI naukovo-tekhnichnoi konferentsii pidrozdiliv Vinnytskoho natsionalnoho tekhnichnoho universytetu (NTKP VNTU – 2017), 15-24 bereznia 2017 r.* Vinnytsia : VNTU. T. 1. S. 128–32. [in Ukrainian].
2. Polonska T. (2018) Sutnist ihrovykh tekhnolohii u navchanni inozemnykh mov uchniv pochatkovoї shkoly na kompetentnisnykh zasadakh [The essence of game technologies in teaching foreign languages to elementary school students based on competence]. *Problemy suchasnoho pidruchnyka: zb. nauk. prats.* Kyiv. Vyp. 20. S. 317–326. [in Ukrainian].
3. Tiuptia L., Ivanova I. (2009) Samostiina robota studentiv v umovakh informatsiinoho navchalnoho seredovyshcha [Independent work of students in the conditions of an informational educational environment]. *Aktualni problemy navchannia ta vykhovannia liudei z osoblyvyty potrebyamy,* № 6 (8). S. 54–66. [in Ukrainian].
4. Cherchata L. (2014) Metodychni aspekty orhanizatsii samostiinoi roboty studentiv nemovnykh fakultetiv z inozemnoi movy [Methodical aspects of the organization of independent work of foreign language students of non-language faculties]. *Vytoky pedahohichnoi maisternosti.* Vypusk 14. S. 311–317. [in Ukrainian].